

Sygn. akt IV CZ 18/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa „G...” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. i J.K.

- wspólników „V...” Spółki Cywilnej w O.

przeciwko „S...” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O.

o wydanie rzeczy i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 kwietnia 2018 r.,

zażalenia strony pozwanej

na wyrok Sądu Apelacyjnego w B.

z dnia 29 września 2017 r., sygn. akt I ACa [...] /17,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wspólnicy spółki cywilnej o nazwie „V...” - „G...” Spółka z o.o. w O. i J.K. wniesli o nakazanie pozwanej - „S...” Spółce z o.o. w O., wydania będących ich własnością, szczegółowo wymienionych rzeczy ruchomych oraz należących do Z.K. czterech przechowywanych u powodów beczek drewnianych. Wnieśli również o zasądzenie na ich rzecz kwoty 79 250,12 złotych z tytułu odszkodowania za utracone rzeczy ruchome wraz z ustawowymi odsetkami oraz zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego, prowadzonego przez komornika, w wysokości 2 789,72 złotych. Powodowie podali, że rzeczy, o których mowa, były przez nich przekazane pozwanej do prowadzenia działalności cateringowej, ale na skutek konfliktu między stronami zaszła obawa, że pozwana Spółka będzie próbowała zbyć te rzeczy, stąd pozew o wydanie, a ponieważ części z tych rzeczy już brakowało, stąd pozew o zapłatę odszkodowania.

Wprawdzie pozwana twierdziła, że sporne rzeczy nabyła od powodów za kwotę 123 000 złotych, ale wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. Sąd Okręgowy w O. w pkt I. nakazał pozwanej wydać powodowi „G...” sp. z o.o. w O. wymienione w wyroku ruchomości (zestawienie 104 pozycji), w pkt II. umorzył postępowanie odnośnie do wydania dalszych ruchomości (9 pozycji), w pkt III zasądził na rzecz tego powoda kwotę 2 789,72 złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego, w pkt IV. powództwo w pozostałym zakresie oddalił, w pkt V. umorzył postępowanie wobec powoda J.K. oraz w pkt VI. zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał na ustalenia faktyczne, które w zakresie żądania wydania ruchomości potwierdziły zasadność pozwu w zakresie objętym sentencją wyroku. Znalazło to odzwierciedlenie w przedłożonych przez powodów fakturach oraz w protokole zajęcia tych przedmiotów przez komornika sądowego, tytułem zabezpieczenia powództwa. Ustalono też, że część ruchomości została powodom zwrócona przez pozwaną Spółkę w toku procesu i w tym zakresie powództwo zostało cofnięte ze zrzeczeniem się roszczenia.

Sąd Okręgowy uwzględnił również wniosek powoda J.K., który poinformował Sąd przez pełnomocnika, że rezygnuje z udziału w sprawie w charakterze powoda, jak też przestał być wspólnikiem w spółce cywilnej „V...”, zaś jego miejsce zajął nowy wspólnik „C...” spółka z o.o. w O. Sąd uznał oświadczenie J.K. za prawnie dopuszczalne, gdyż jako powód był gospodarzem procesu i jeżeli postanowił się z niego wycofać, to wobec niego należy postępowanie sądowe umorzyć, pozostawiając w sprawie jednego powoda, dotychczasowego wspólnika spółki cywilnej.

W wyniku rozpoznania apelacji pozwanej Spółki Sąd Apelacyjny w B. wyrokiem z dnia 29 września 2017 r., sprostował oznaczenie strony powodowej w ten sposób, że obok powoda „G...” sp. z o.o. w O. dopisał „i J.K. – wspólników „V...” s.c. w O.” (pkt I) oraz uchylił zaskarżony wyrok w pkt I, III oraz VI i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania odwoławczego (pkt II). Uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanej części zostało uzasadnione nierozpoznaniem istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji na skutek zaniechania zbadania podstawy materialnoprawnej dochodzonych roszczeń przez brak odniesienia się do tego, co jest przedmiotem sprawy, a nawet co do tego, co powinno zostać uwzględnione z urzędu. W szczególności chodzi o konieczność rozpatrzenia zmian podmiotowych w spółce cywilnej przez nadanie właściwego znaczenia zostania wspólnikiem w tej spółce przez nowy podmiot, co spowodowało naruszenie art. 195 § 1 k.p.c. Uchybienie w tym względzie nie mogło być naprawione przez sąd odwoławczy ze względu na treść art. 391 § 1 zdanie drugie k.p.c.

W zażaleniu pozwany zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie w zaskarżonym wyroku przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 w związku z art. 384 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na rozpoznaniu sprawy poza granicami apelacji, a także art. 386 § 4 w związku z art. 232 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że nie została przez Sąd pierwszej instancji rozpoznana istota sprawy. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. sąd może uchylić orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie orzeczenia wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego od początku. W rozpoznawanej sprawie uchylenie postanowienia sądu pierwszej instancji nastąpiło ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy. Jak wyjaśniono trafnie w orzecznictwie, pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” w rozumieniu powołanego przepisu oznacza brak rozstrzygnięcia co do przedmiotu sprawy, wyznaczonego treścią i materialno-prawną podstawą żądania powoda, a także materialnoprawnymi i procesowymi zarzutami pozwanego. Przypadek nierozpoznania istoty sprawy zachodzi więc, jeżeli sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę z urzędu naruszenia art. 195 k.p.c., a więc przepisu, który powinien uwzględnić z urzędu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2017 r., IV CZ 117/16, nie publ. i z dnia 6 lutego 2015 r., II CZ 103/14, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CSK 790/16, nie publ.).

Przypomnieć należy, że spółka cywilna nie ma firmy, może mieć nazwę, firmę mają wspólnicy w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, spełniający warunki prawne przedsiębiorców (art. 43¹, art. 43² i art. 860 k.c.). W rozpoznawanej sprawie występują w charakterze powodów wspólnicy spółki cywilnej, którzy prawidłowo wspólnie zgłosili roszczenie windykacyjne i żądanie odszkodowania. Dopóki istnieje spółka cywilna, która nie ma podmiotowości prawnej ani materialnej, ani procesowej, w sprawie muszą występować wszyscy wspólnicy razem, ma się bowiem do czynienia ze współuczestnictwem materialnym koniecznym i jednolitym (art. 72 § 1 pkt 1 oraz art. 72 § 2 i art. 73 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym w tym względzie orzecznictwem i wspierającą go doktryną proces o prawa majątkowe należące do majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej może się toczyć tylko przy łącznym udziale wszystkich wspólników tej spółki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2014 r., I CZ 69/14, nie publ.). Z tego względu, jeżeli J.K., będący wspólnikiem spółki cywilnej, jak w niniejszej sprawie zgłosił powództwo razem z drugim wspólnikiem, to postąpił prawidłowo, a jego późniejsze oświadczenie, że nie chce mieć nic do czynienia z rozpoznawaną sprawą i zbył swoje udziały w spółce kolejnemu podmiotowi, nic w postępowaniu

nie zmienia. Jego rezygnacja z udziału w toczącej się sprawie nie mogła wywołać skutków prawnych ani skutków procesowych. Gdyby J.K. nie występował w pozwie, będąc współnikiem spółki cywilnej, o której mowa w sprawie, to należałoby uznać, że w sprawie tej występuje brak legitymacji procesowej czynnej; w niniejszej sprawie legitymacja ta została zachowana.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 391 § 1 zdanie drugie k.p.c. przed sądem drugiej instancji nie ma zastosowania art. 195 k.p.c., a więc nie dokonuje się na tym etapie postępowania zmian podmiotowych, polegających na wezwaniu lub zawiadomieniu osób nie biorących udziału w sprawie. W niniejszym postępowaniu chodzi o nowego współnika spółki cywilnej w osobie „C...” spółka z o.o. w O. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2014 r., I CZ 69/14, nie publ. oraz z dnia 17 listopada 2010 r., I CSK 67/19, nie publ.).

W tych okolicznościach i mając na uwadze argumenty przytoczone w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji, w tym stwierdzenie, że samodzielnie współnik spółki cywilnej może dochodzić przypadających mu wierzytelności dopiero po rozwiązaniu spółki, z czym nie ma się do czynienia w rozpoznawanej sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2004 r., IV CK 12/03, OSNC 2005, nr 3, poz. 44 i inne orzeczenia cytowane w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji) należało orzec jak w postanowieniu. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego ma podstawę w art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

jw

a.ł.